

Ali

Ali

Hülya Can*

Öz

Geçtiğimiz Temmuz ayında vefat eden meslektaşımız Ali Can hakkında eşi tarafından kaleme alınmış anı yazısıdır.

Anahtar Sözcükler: *Ali Can; Türk Kütüphaneciliği; Türkiye.*

Abstract

This is a memoir written by his wife about our colleague Ali Can, who passed away in last July.

Keywords: *Ali Can; Turkish Librarianship; Turkey.*

Ali benim hem çok sevgili eşim hem en iyi arkadaşım, dostum hem de bilgi hazinemdi. Birlikte geçirdiğimiz 25 yıl bana çok şey kattı. Şimdi yanımda değil artık. Çok hızlı bir şekilde, hiç acı çekmeden ve belki de hiç anlamadan yaşama veda etti.

Ali çok okuyan, okuduğunu çok iyi analiz edebilen ve birikimlerini paylaşmayı, tartışmayı seven biriydi. Tam bir kitap kurduydum. Evimizin bir odasını kaplayan kütüphanemizdeki 2000'e yakın kitabın büyük çoğunluğu onundu. Çok çeşitli alanlarda okurdu. Tarih, siyaset, dil, din, edebiyat en çok ilgi duyduğu alanlardı. Din ve özellikle İslâm dini konusunda derin bilgi sahibiydi. "Bizim aydınımızın en büyük sorunu İslâmiyeti iyi bilmemeleridir" derdi. Ali din konusunda bildiklerini uygun dille, akıllıca, insanları incitmeden anlatırdı. Herhangi bir konuda birileri bir şeyler söylediğinde, karşısında bilinçli olarak durabilmek, konuşabilmek için bilgili olmak gerektiğini söylerdi.

Lise yıllarında başlamış bilinçli okumaya. Üniversite yıllarında, elinde az bir parası kalsa da, hiç düşünmeden o parası ile kitap almayı yeğlemiş. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü ile Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerini bitirmiş. Aslında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne girmeyi çok istemiş ama olmamış. Okulunu okumadığı halde siyasal konular hep onu ilgilendirirdi. Bir siyaset bilimciydi sanki. Üniversitede eğitim aldığı alanlarda da kendini iyi yetiştirmişti Ali. Aslında yaptığı her işi ciddiyetle yapar, hakkını verirdi. Bir emekçi gibi de çalışırdı.

İyi bir *Cumhuriyet Gazetesi* okuruydu. Her sabah ilk işi bir üst sokağımızdaki küçük marketten *Cumhuriyet*'ini almaktı. Kahvaltı ederken bir yandan da gazetesini okumaya başlar, önemli bir işi yoksa öğlene kadar mutlaka o gazeteyi bitirirdi. Okuyamadığı günler içine dert olurdu. Günlük siyasi ve ekonomik gelişmeleri, eğitim, çevre gibi konuları izler, bazı köşe yazılarını ya da haber yazılarını keser, üzerlerine tarih notu düşerek ve konu konu ayırarak biriktirirdi. İleride bunları değerlendirebileceğini söylerdi. *Cumhuriyet Gazetesi*'nin bir okul

---

* Emekli kütüphaneci. e-posta: hulya.can1@gmail.com

Retired librarian, Turkey.

Geliş Tarihi - Received: 26.08.2019

Kabul Tarihi - Accepted: 16.09.2019

olduğunu söylerdi ve hiçbir dönemde ondan vazgeçmedi. Bu sevgisiyle bir süredir Ankara CUMOK'un (Cumhuriyet Okurları) aktif üyesi olmuştu.

Ali üniversiteyi bitirdikten sonra Kastamonu İl Halk Kütüphanesi'nde çalışma hayatına atılmış. Kısa bir süre sonra da Ankara'da Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde kurulmuş olan TÜYATOK (Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu) projesinde çalışmaya başlamış. Proje 1992 yılında Milli Kütüphane'ye devredilene kadar burada çalıştı. Proje kapsamında, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü'ne bağlı, Türkiye'deki tüm yazma eser kütüphanelerinde bulunan yazma eserlerin büyük bir bölümünün kimlik tespiti yapılarak katalogları ciltler halinde basıldı¹. Ali, TÜYATOK'ta çalıştığı yıllarda, Kâtip Çelebi'nin bir eserini Türkçeye kazandırdı. Bu eser Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yayımlandı².

1992 yılından itibaren Ali, Genel Müdürlükte kütüphaneci olarak çalışmaya devam etti. 2004 yılında da şube müdürü olarak emekli oldu. Zamanını değerlendirmek amacıyla ilk olarak saz kursuna başladı. Emekli olduğunda eniştesi ona saz hediye etmişti. Çünkü Ali gençlik yıllarında da saza ilgi duymuş ve geçen yıllar içinde çok güzel saz çalar olmuştu. Dost meclislerinde sazını dinletmeyi çok severdi. Sesinden yana zorlandığı için türkülerini söyleyemediğine çok üzülürdü ama sazına eşlik edilirse de çok mutlu olurdu.

Ali kendisini hep muhalif olarak tanımlardı. Ülkenin sorunları ile yakından ilgilenirdi. Bir şeylerden şikâyet ediyorsak birey olarak bizlerin de bir şeyler yapmamız gerektiğine inanıyordu. Bu duyguyla bazı sivil toplum kuruluşlarına üye oldu. Aktif görevler aldı.

Dil Derneği yönetim kurulu üyesiydi. Dernek çalışmalarına katkıda bulunurken dil üzerine de çalışmaya başladı yeniden. Kültür Bakanlığı'nca 1976 ve 1978 yıllarında basılmış, 2 ciltlik *XV. Yüzyıl Başlarında Yapılmış Kur'an Tercümesi* adlı yapıttaki Türkçe sözcükleri tarayarak Türk Dil Kurumu'nun (1980'den önceki) *Tarama Sözlüğü*'nde³ geçen Türkçe sözcüklerle karşılaştırmış ve *Tarama Sözlüğü*'nde olmadığını saptadığı ya da başka anlamlarıyla var olan 318 sözcüğü, anlamlarıyla birlikte vererek bir sözcük dizini oluşturmuş, böylece "... güzel Türkçemizin varsıllığına bir katkı sağlamaya çalışmıştır."⁴ Bu çalışmada amaç "Türkçenin erken dönemde bile övünülecek bir dil olduğunu somut bir örnekle bir kez daha göstermek ve bu arada Atatürk'ün Dil Kurumunun da ne denli önemli çalışmalar yaptığını kendi özgünlüğü içerisinde bir kez daha vurgulamaktır."⁵ Ali'nin bu çalışması *Çağdaş Türk Dili* dergisi, Eylül 2018'de⁶ yayımlandı.

Yaz aylarında kısa bir süre yaşadığımız Akbük'de (Didim) Akbük Kültür ve Çevre Derneği, Akbük Doğa ve Düşünce Derneği, Cumhuriyet Kadınları Derneği Akbük Şubesi üyesiydi. Son 1 yıldır akceder.com sitesinde, güncel siyaset, ekonomi, çevre, eğitim üzerine yazılar yazıyordu.

Fotoğraf, son yıllarda büyük ilgi alanı oldu. AFSAD (Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği) ile başlayan serüvenini ENFOD (Engelsiz Fotoğraf Derneği) ile sürdürdü. Burada sokak fotoğrafçılığını tattı. Ankara'nın İskitler semtinde çok güzel fotoğraflar çekti. AFSAD'da iken Toplumsal Gerçekçi Belgesel Fotoğraf Atölyesinde başladığı belgesel fotoğrafçılığı eğitimi, hocaları Mehmet Özer ile birlikte yürüttükleri "Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Şiddet Belgesel Fotoğraf Çalışması" ile sonuçlandı. Bu çalışma ile Ali, başka dünyaları tanıdı ve çok mutlu oldu. Bu çalışma, Çankaya Belediyesi sanat galerisinde sergilendi. En sonunda da Haziran 2019'da kitap olarak basıldı. Ali bunun için de çok heyecanlanmıştı. Kitabın basıldığını

¹ *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu*. (1985). A. Can ve A. Durmaz. (Hz.). 3 C. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü.

² *Düsturu'l-amel li-islahi'l halel = Bozuklukların düzeltilmesinde tutulacak yollar*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1982, 20s.

³ *Yeni Tarama Sözlüğü*. (1983). Ankara: Türk Dil Kurumu.

⁴ Can, A. (2018). Satırarası Kur'an çevirisi ve tarama sözlüğü. *Çağdaş Türk Dili Dergisi*. Eylül, 367. s. 449.

⁵ A.y. s. 449.

⁶ A.y. 447-455.

yazlıktayken duydu ama kitabı eline alamadan aramızdan ayrıldı. Ben görevimi yerine getireceğim onun için. Bu kitabı alıp kütüphanemizdeki yerine koyacağım.

Bundan 20 yıl önce geçirdiği Nazofarenks CA nedeniyle aldığı radyoterapi ve kemoterapi tedavileri onda ciddi bazı hasarlar bırakmıştı. Daha sonraki yıllarda da başka ciddi rahatsızlıkları ve tedavileri oldu. Bu rahatsızlıklarına karşın Ali hayata hep güzel bakardı. Heyecanlı, telaşlıydı hep. İnsanların inanç ve düşüncelerine saygı gösterirdi. İnsanlarla çok güzel iletişim kurabilirdi. İfade ve ikna kabiliyeti yüksek bir insandı. Sorun yaratan değil sorun çözen biriydi o. Çevresindeki çocuk ve gençler dâhil herkesi ciddiyetle dinler, sohbet eder, sorularını yanıtlar, bildiklerini paylaşırdı. Çok da yardımseverdi.

Ali hayata espriyle yaklaşmayı bilirdi. Geçmişte yaşadığı pek çok anıyı çok güzel anlatırdı. Bunları birer öyküye dönüştürmeyi istiyordu. Hatta birini öyküleştirmişti. O öykü *Çağdaş Türk Dili* dergisinde yayımlandı⁷. Sorgulamanın önemini vurgulardı. Sosyal medyada dolaşan her bilginin doğru olmadığına inanır, paylaşımlarda gördüğü, yanlış olduğunu bildiği bilgileri mutlaka düzeltir, bilgilendirirdi.

Son yıllarda yine doymak bilmez bir şekilde yeni kitaplar satın alıyordu internetten. Kütüphanemizin küçük bir rafında biriken ve onun okumasını bekleyen yeni kitaplar şimdilik orada öylece duruyorlar...

Ali hayatı dolu dolu yaşıyordu. Keşke yapmak istediklerini yapacak kadar daha yaşayabilseydi. 2015 yılında Avanos'ta aldığımız evimizde, sevdikleriyle birlikte olmak, oranın güzelliklerini paylaşmak, oranın huzurunu yaşamak kısmet olsaydı. Avanos'ta daha uzun yaşamayı ama yaşarken de Avanos'a mutlaka bir şekilde katkıda bulunmayı, olabilirse Avanos Belediyesi ile görüşerek güzel bir kütüphane kurmayı planlıyorduk birlikte...

Ölümden öteye yol yok ne yazık ki.

Işıklar içinde uyu Ali'ciğim.

---

⁷ Can, A. (2017). Sende mi sigortaya yatacağın ağabey. *Çağdaş Türk Dili Dergisi*. Şubat, 348.